Anti-pestprotocol: *Actieplan sociale veiligheid op school*

Mytylschool de Brug afdeling vmbo/havo

vastgesteld oktober 2023
geactualiseerd jan 2025

Opgesteld door het sociaal veiligheidsteam:
Anti-pestcoördinator: Marieke Hofman
Vertrouwenspersoon: Chantal Aveling

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **0**
Algemeen **1**
Sociaal-veiligheidsteam in relatie tot pesten: 2
Personeel: 2
Wat is pesten? **3**
Anti-pest beleid als onderdeel van sociale veiligheid **3**
1. Algemene preventie 4
2. Specifieke preventie 5
3. Interventie 6
Curatief programma om in te grijpen als er toch een aanleiding is ontstaan. **6**
Het stappenplan bij hardnekkig pesten **8**
Bijlage 1: Algemene schoolregels vmbo/havo **10**
Bijlage 2: Voorbeelden regels en afspraken **11**
Bijlage 3: Digitaal pesten (cyberpesten) **11**
Bijlage 4: Adviezen aan ouders/verzorgers **13**
Bijlage 5: Signalen **14**
Bijlage 6: Handvatten om in gesprek te gaan en te handelen. **17**

Algemeen

Vanuit de Wet “sociale veiligheid op scholen” is het verplicht om zorg te dragen voor een sociaal veilige leeromgeving waarbij aandacht wordt besteed aan pesten. Aan de volgende punten moet worden voldaan:

A. Het voeren van sociaal veiligheidsbeleid (= een set samenhangende maatregelen), gericht op preventie en het afhandelen van incidenten.
B. Het beleggen van de taak bij een persoon: coördineren van beleid t.a.v. het tegengaan van pesten en fungeren als aanspreekpunt in het kader van pesten (anti-pestcoördinator).
C. De monitoring van de sociale veiligheid van leerlingen op school, zodanig dat het een actueel en representatief beeld geeft (hieronder valt ook het welbevinden van leerlingen).

Alle leerlingen moeten zich op school veilig voelen zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door aandacht te geven aan regels en afspraken kunnen leerlingen en volwassenen, in geval van een ongewenste situatie, elkaar hierop aanspreken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle leerlingen in de gelegenheid om met plezier naar school te komen. Dit anti-pestprotocol geeft handvatten aan alle betrokkenen zodat duidelijk is hoe te handelen bij pestproblemen.

Uit onderzoek blijkt dat de beste aanpak tegen pesten bestaat uit een stevig beleid in drie lagen:

1. algemene preventie (structureel werken aan sociale vaardigheden in de groep).
2. specifieke preventie (pesten bespreekbaar maken zonder dat er een directe aanleiding is).
3. interventie (curatief programma om in te grijpen als er toch een aanleiding is ontstaan).

Sociaal-veiligheidsteam in relatie tot pesten:

● Voor leerlingen, ouders/verzorgers en personeel het centrale meldpunt voor pesterijen tussen leerlingen in de schoolsituatie.
● Coördineert activiteiten rondom het voorkomen en beëindigen van een pestsituatie op school op het gebied van aanpak, onderzoek, begeleiding en hulpverlening.
● Houdt het anti-pestprotocol levend/ up to date en bespreekt het jaarlijks in: ❑ het team ❑ de MR ❑ de ouderraad ❑ de jaarlijkse themaweek tegen pesten in september (landelijk).
● Legt verantwoording af aan MT/directie en houdt deze op de hoogte.

Personeel:

● Is op de hoogte van de inhoud van het anti-pestprotocol en weet de stappen te nemen.
● Werkt in de klas met een programma dat sociale competentie en democratisch burgerschap bevat (in ontwikkeling).
● Maakt in begin schooljaar afspraken met de groep.
● Besteed aandacht aan themaweek tegen pesten in de laatste week september (landelijk).
● Besteed regelmatig extra aandacht in de klas aan het onderwerp. Er wordt ook aandacht besteed aan veilig internet- en mobiel-gebruik en hoe “digitaal pesten” te voorkomen is (zie bijlage 2: “digitaal pesten”).
● Belt ouders bij signalen.
● Volgt bij pesten de te nemen stappen en houdt het sociaal-veiligheidsteam op de hoogte.
● Is zich bewust van de voorbeeldfunctie.
Algemeen: Dit anti-pestprotocol wordt door het team, de ouderraad/MR en MT/directie onderschreven en ook aan alle ouders/verzorgers ter inzage aangeboden op de website.

Wat is pesten?

Definitie pesten:
Het begrip “pesten” kan omschreven worden als het uitoefenen van geestelijk en/of lichamelijk geweld door een persoon of een groep tegen een eenling (of groep) die niet in staat is zichzelf te verdedigen.
Het is een ongelijkwaardige strijd van een persoon of groep tegen een enkeling. De term “ongelijkwaardig” is essentieel in deze omschrijving. Dit is het wezenlijke verschil tussen pesten en plagen. Een pestslachtoffer zal de pester(s) niet terug (kunnen) pesten. Het pesten gebeurt niet één keer, maar het gepeste kind is steeds weer de klos. De pester heeft geen positieve bedoelingen. Ook het stelselmatig buitensluiten valt onder pesten. Bij plagen zijn de leerlingen gelijk aan elkaar. De rollen liggen niet vast. De ene keer plaagt de één, de andere keer de ander. Plagen gebeurt daarom zonder kwade bedoelingen en is daarom leuk, plezierig of grappig. Bij plagen loopt de ander geen blijvende psychische en/ of fysieke schade op en is in staat zichzelf te weren. Pesten kan het leven van het slachtoffer helemaal overhoop gooien. Leerlingen die gepest worden, schamen zich vaak en durven er niet goed met anderen over te praten. Zelfs niet met hun ouders. Soms is uit signalen op te maken dat er iets aan de hand is.

Anti-pest beleid als onderdeel van sociale veiligheid

Dit is het anti- pestprotocol van Mytylschool de Brug afdeling vmbo/havo (school voor leerlingen met een motorische en/of meervoudige beperking).
Wij vinden dat leerlingen het recht hebben om zich veilig te voelen op onze school. Wij zullen er alles aan doen om de leerlingen te laten ervaren dat ze bewust eigen keuzes kunnen maken die goed zijn voor henzelf en passend zijn bij wie ze zijn. Wij vinden het uiterst belangrijk om bij te dragen aan de sociale weerbaarheid van onze leerlingen. Hierbij gaan we uit van de psychologische basisbehoeften: Competentie, Autonomie en Relatie. Wij zorgen voor een goed pedagogisch klimaat.
Een anti-pestbeleid werkt alleen als iedereen er actief bij betrokken is en weet welke stappen er genomen worden. Hierin is het belangrijk dat iedereen zich veilig en gehoord voelt..Als de regels duidelijk zijn voor alle betrokkenen, dan is het makkelijker om elkaar daarop aan te spreken. Het is belangrijk dat alle betrokken partijen vinden dat pesten niet mag voorkomen. Bij pesten zijn altijd 5 partijen betrokken:

- pester(s)
- gepeste
- groep
- klassenteam/betrokken medewerker(s)
- ouders/verzorgers.

1. Algemene preventie

Structureel werken aan sociale vaardigheden in de groep.
Leerlijnen sociaal emotionele ontwikkeling:

- Programma Burgerschapsvorming afdelingsbreed
- afname van het sociaal emotionele leerlingvolgsysteem Zien.VO
- Weerbaarheidslessen *Had je wat?* in de brugklas
- Mogelijkheid van het volgen van trainingen bij Rijndam

(Gewenst) pedagogisch klimaat

- Binnen onze school wordt er aandacht besteed aan respect voor elkaar en de wereld om ons heen, zorgzaamheid en verantwoordelijkheid.
- Het personeel (zowel van de mytylschool als de medewerkers van Rijndam die binnen de school werken) heeft een voorbeeldfunctie waarbij modelling een belangrijk facet is; voorleven van het gedrag dat we willen zien voor, respectvol omgaan met elkaar, kinderen, ouders etc.
- Er wordt gericht aandacht gegeven aan het bevorderen van het zelfvertrouwen en de weerbaarheid, het leren omgaan met gevoelens en opvattingen en het ontwikkelen van sociale vaardigheden. Ook besteden we aandacht aan de termen plagen en pesten en wat de leerlingen moeten doen als het gebeurt.
- Er is toezicht in de pauzes en bij het wachten op de taxi's.
- Er is veel aandacht voor een goede sfeer/ klimaat op groeps- en schoolniveau. Het thema groepsklimaat en groepsnormen (groepsdynamica) komt jaarlijks als agendapunt op de afdelingsvergadering.
- Er is veel aandacht voor omgang met elkaar, samenwerken, coöperatief leren in de klas en tijdens muziek- en gymlessen.
- We hebben aandacht voor uitdaging en schaffen jaarlijks nieuwe materialen en boeken aan over het thema.
- Aan het begin van het jaar worden de klassenafspraken/omgangsafspraken met de leerlingen afgesproken.
- De pauzeregels worden gedurende het schooljaar herhaald.

Communicatie en openheid

- Leerlingen zijn van nature geneigd positieve stimulans te volgen. We vinden het belangrijk de leerlingen zo veel mogelijk positief te benaderen.
- Op school volgen we de oplossingsgerichte manier van omgaan met de leerlingen (ook met elkaar en ouders/verzorgers).

2. Specifieke preventie

Pesten bespreekbaar maken zonder dat er een directe aanleiding is.

Pesten bespreekbaar maken

- Pesten is op onze school bespreekbaar. Niet alleen als het voorkomt, maar ook tussendoor middels klassengesprek, drama/theater, muziek, gym, creativiteit, bsv enzovoort.
- Er is aandacht voor begripsvorming: wat is pesten, wat is plagen, wat is ruzie. Door er met elkaar over te praten ontstaat (h)erkenning en een gevoel dat pesten bespreekbaar is. De leerlingen weten dat praten over pesten geen klikken is.

Communicatie over pesten binnen het team

- Alle teamleden houden zich aan de afspraken en regels die opgesteld zijn op de vmbo/havo-afdeling. Zij spreken elkaar daar – indien nodig – op aan.
- Het klassenteam is alert op pestgedrag en kenmerken. Ze wijzen elkaar op situaties die ze gesignaleerd hebben of vernomen hebben via derden. Indien pestgedrag optreedt, neemt het klassenteam hier duidelijk stelling in en onderneemt actie. De verantwoordelijkheid ligt bij de leerkracht. Het klassenteam vult indien nodig de checklist pestgedrag in.
- Het omgaan met “anti-pestregels” en afspraken komt twee keer per jaar als agendapunt op een overleg met het team. Er vindt evaluatie en waar nodig bijstelling plaats.

Communicatie over pesten tussen team en ouders

- Ouders/verzorgers moeten het gevoel hebben dat ze bij het klassenteam terecht kunnen als ze denken dat hun kind gepest wordt. Het klassenteam heeft zo de gelegenheid om het pestgeval uit te zoeken. Hierna kunnen ze de bevindingen weer met de ouders bespreken.
- Het is belangrijk dat ieder lid van het schoolteam verwijst naar het klassenteam van het kind. Zij kunnen dan beslissen of het noodzakelijk is dat het antipestteam er bij wordt betrokken (zie bijlage 3: adviezen aan ouders van leerlingen).

Veroordeling negatief gedrag

- De leerlingen moeten weten dat pesten en ander negatief gedrag niet geaccepteerd wordt en zij worden gewezen op de manier waarop we wel met elkaar omgaan.

3. Interventie

Curatief programma om in te grijpen als er toch een aanleiding is ontstaan.

Signaleren

Het kan zijn dat, ondanks de preventieve maatregelen, pesten toch voorkomt. Het is daarom goed om te weten welke signalen voorkomen. De klassenteams en ouders kunnen deze signalen waarnemen.

Signalen kunnen onder andere zijn (zie ook bijlage 4: signalen):

- Angst om naar school te gaan
- Weinig of geen vrienden
- Uitlachen
- Niet mee mogen doen
- Roddelen
- Bijnaam, de persoon wordt nooit bij de eigen naam genoemd
- Opmerkingen maken over kleding of uiterlijk
- Isoleren en negeren
- Bezittingen afpakken, verstoppen of vernielen
- Schelden of schreeuwen
- Digitaal pesten

Wat als er gepest wordt?

- **Serieus nemen:** Als gesignaleerd is dat de leerling gepest is, wordt er door het klassenteam serieus op ingegaan. Het is heel belangrijk dat de leerling het gevoel krijgt dat er mensen zijn die het voor hem opnemen. We nemen onvoorwaardelijk de signalen van de gepeste leerling serieus. De pesters moeten begrijpen dat hun gedrag niet geaccepteerd wordt en moeten duidelijk weten welk gedrag er wel van ze wordt verwacht. Vaak is het serieus nemen door het klassenteam al genoeg om het pesten te stoppen. Dit vraagt wel inzicht in de omvang van het probleem, kennis hebben van de gevolgen voor de gepeste leerling en een invoelend vermogen.
- Zodra er sprake is van pesten, wordt dit gemeld bij het sociaal-veiligheidsteam.
- Voor een eerste inventarisatie wordt een start gemaakt met het invullen van de checklist (zie apart document Checklist pestaanpak Mytylschool de Brug VSO-afdeling).

Het probleem oplossen

Elke vorm van pesterijen wordt op school direct aangepakt op vijf sporen:

1. Hulp voor de gepeste(n).
2. Correctie en hulp voor de pester(s) en de meeloper(s).
3. Aandacht voor de sfeer in die groep waar gepest wordt, mobiliseren zwijgende middengroep tussen pester en gepeste.
4. De ouders/verzorgers van de gepeste en de pesters en meelopers betrekken bij de aanpak en ondersteunen.

5. Ondersteuning voor personeel om adequaat pesten aan te pakken. (Zie bijlage 5: Handvatten om in gesprek te gaan en te handelen, wanneer er gepest wordt).

Wanneer pesten, ondanks alle inspanning, blijft optreden, gaat het stappenplan hardnekkig pesten in. Dit gebeurt altijd na overleg tussen klassenteam en sociaal-veiligheidsteam. Het sociaal-veiligheidsteam neemt de te nemen stappen met het klassenteam door en maakt afspraken. De commissie van begeleiding (CvB) wordt door het sociaal-veiligheidsteam op de hoogte gesteld van het stappenplan en het verloop.

Het stappenplan bij hardnekkig pesten

Stap 1
Gesprek met betrokken leerlingen o.l.v. leerkracht: met name met de pester(s) en eventueel slachtoffer(s). Het gesprek met de pester(s) heeft een waarschuwende functie. De afspraken over gewenste gedragsverbetering binnen de gestelde termijn, worden schriftelijk vastgelegd (dossier, checklist, pestaanpak). Ouders/verzorgers van beide partijen worden geïnformeerd door de leerkracht. Afhankelijk van de situatie zit een lid van het sociaal-veiligheidsteam bij het gesprek.

Stap 2
De naleving van de gemaakte afspraken wordt gecontroleerd en bijgehouden door het klassenteam (leerkracht eindverantwoordelijk) gedurende een termijn van vier weken. Pestincidenten worden vastgelegd (dossier). Het sociaal-veiligheidsteam wordt op de hoogte gehouden van de stand van zaken door het klassenteam. Het sociaal-veiligheidsteam stelt directie op de hoogte.

Stap 3
Als het pestgedrag niet stopt, volgt een tweede gesprek met de pester(s) en ouders/verzorgers waarbij naast de leerkracht, ook een lid van het sociaal-veiligheidsteam en een directielid aanwezig zijn. Pesters krijgen opnieuw vier weken om hun gedrag aan te passen, tevens kan begeleiding ingezet worden om wel tot gedragsverandering te komen. Daarnaast worden er strafmaatregelen genomen tegen de pesters (dossiers). De naleving van de gemaakte afspraken worden gecontroleerd en bijgehouden door het klassenteam gedurende een termijn van vier weken. Pestincidenten worden vastgelegd (dossier). Het sociaal-veiligheidsteam wordt op de hoogte gehouden van de stand van zaken door het klassenteam. Het sociaal-veiligheidsteam stelt directie op de hoogte.

Stap 4
Als het pestgedrag na bovenstaande maatregelen niet stopt, meldt het sociaal-veiligheidsteam dit bij de directie. Door de directie wordt een tijdelijke schorsing aan de pesters opgelegd. Tevens kan hulpverlening ingezet worden om wel tot gedragsverandering te komen (dossier).

Stap 5
Indien na tijdelijke schorsing het pestgedrag aanhoudt of weer voorkomt, meldt het sociaal-veiligheidsteam dit bij de directie. De school kan dan overgaan tot een definitieve verwijdering van de pesters. Hierbij volgt de directie het “protocol schorsing en verwijdering” (dossier).
N.B. De politie wordt direct geïnformeerd door de directie als er sprake is van strafbare feiten.

Bijlage 1: Algemene schoolregels vmbo/havo

- **Wij houden de school en de spullen van een ander schoon, heel en netjes.**
  Na schooltijd zorgen we ervoor dat het lokaal opgeruimd en netjes is.
  Schade die door ons toedoen ontstaat, zullen wij herstellen of vergoeden.

- **Wij behandelen een ander zoals wij zelf behandeld willen worden, respectvol.**
  Dus we pesten niet, schelden niet, stelen niet, discrimineren niet, roddelen niet en lachen niemand uit.

- **Wij geven duidelijk aan wanneer we iets niet willen.**
  Wanneer onze grenzen niet worden gerespecteerd en erover praten niet helpt, dan gaan wij naar de mentor, vertrouwenspersoon of teamleider.

- **Wij gebruiken geen verbaal of fysiek geweld tegen een ander.**
  Wij zullen proberen ruzies te sussen. Als dat niet lukt, vragen wij een docent of assistent om hulp.

- **Wij weten heel goed dat drugs, alcohol, gokken, wapens en vuurwerk streng verboden zijn.**
  Dat het gebruiken, aanbieden of ruilen ervan zal leiden tot schorsing en dat de politie erbij zal worden geroepen.

Bijlage 2: Voorbeelden regels en afspraken

Het werkt het best als regels en afspraken met de leerlingen samen worden gemaakt. Stel iedere afspraak/regel positief en vermijd het woordje “niet”. Geef daarbij zelf het goede voorbeeld.
Voorbeelden:

● Alle leerlingen mogen met alle activiteiten meedoen.

● We praten aardig over elkaar (verboden te roddelen).

● We lachen om dingen waar iedereen om kan lachen (uitlachen verboden).

● We noemen de ander bij de voornaam.

● We doen aardig tegen elkaar (geen pijn doen).

● Ruzie of pesten vertellen we aan de leerkracht.

● Ruzie praten we uit.

● We komen voor elkaar op.

● We vragen het eerst als we iets van een ander willen.

● Wordt er gepest, praat er dan over, thuis en op school. Je mag het niet geheim houden/ het is geen klikken!

Bijlage 3: Digitaal pesten (cyberpesten)

Wat is Digitaal pesten Digitaal pesten is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

Hoe wordt gepest?

● Pest-mail/appjes (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen).
● Filmpjes maken van elkaar en op social media plaatsen
● Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het sturen van hate-mails of het dreigen in chatrooms.
● Via social media (snapchat, instagram etc) ongewenste berichten van of over elkaar plaatsen.
● Het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals: porno, gewelddadig materiaal enz.
● Ongewenst contact met vreemden.
● Webcam-seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden (ook filmpjes met mobiel).
● Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook uit naam van een ander versturen van pest-mail

Digitaal pesten voorkomen/ veilig gebruik media

● Deel niet te veel persoonlijke informatie op internet. Waarom zou iedereen op de hele wereld jouw voor- en achternaam, adres en telefoonnummer moeten weten?
● Houd je wachtwoord geheim. Je geeft je huissleutel toch ook niet aan iedereen?
● Besef dat alle informatie die je op internet zet, daar voor altijd blijft staan en moeilijk te verwijderen is. Dus even nadenken voordat je allerlei foto's en filmpjes plaatst en deelt.
● Wordt alleen vrienden met mensen die je ook in het echte leven kent en vertrouwt. Zo kan je iemand altijd in het echt aanspreken op zijn of haar online gedrag.
● Vraag voor een foto, filmpje of bericht over een ander toestemming om het online te zetten. En bedenk voor je iets deelt of liked hoe jij het zou vinden als dit over jou ging. Niet leuk? Dan niet delen of liken
● Bespreek het met je leerkracht om veilig te leren internetten. Maak het werkboekje en digitale les over mediawijsheid: SAFE&SOCIAL (www.upc.nl/mediawijsheid)
Protocol na een melding van digitaal pesten 1. Bewaar de berichten. Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, gesprekken opslaan). 2. Blokkeren van de afzender. Leg de leerling uit hoe de pestberichten geblokkeerd kunnen
worden. 3. Probeer de dader op te sporen. Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken welke computer is gebruikt. Neem contact op met de ICT- coördinator of systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is

verzonden. 4. Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling. 5. Stel een plan op samen met leerkracht/assistent.

Links voor bruikbare adressen bij digitaal pesten

●http://www.stopdigitaalpesten.nl/
● https://veiliginternetten.nl/ (informatieve site van Ministerie van Economische zaken over veilig gebruik internet)
●https://www.schoolenveiligheid.nl/
● Pagina's op Kennisnet https://netwerkmediawijsheid.nl/ (professionals) - https://www.mediawijsheid.nl/ (algemene wegwijzer) https://www.hoezomediawijs.nl/ (leerlingen)

Bijlage 4: Adviezen aan ouders/verzorgers

Algemeen:
● Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
● Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
● Geef zelf het goede voorbeeld.
● Leer uw kind voor anderen opkomen.
● Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
● Wanneer er op school iets is gebeurd en het is opgelost, kom er dan thuis niet op terug. Opgelost is opgelost!
● Denk er over na wat uw kind zoal opvangt als u dingen bespreekt met een ander. Kinderen kunnen veel opvangen!

Ouders van gepeste kinderen:
● Neem het probleem serieus en blijf in gesprek met uw kind.
● Bespreek het pesten op school direct met het klassenteam en blijf hierover in communicatie.
● Naast aandacht voor het pesten is het belangrijk om nadruk te leggen op wat goed gaat en positieve stimulering te bieden. Dit om het zelfvertrouwen (weer) te bevorderen.
● Maak uw kind duidelijk dat er samen met school naar een oplossing wordt gezocht om het pesten te stoppen.
● Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
● Kijk wat uw kind nodig heeft aan handvatten om niet opnieuw gepest te worden.

Ouders van pestende kinderen:
● Neem het probleem serieus en blijf in gesprek met uw kind.
● Bespreek het pesten op school direct met het klassenteam en blijf hierover in communicatie.
● Raak niet in paniek: elk kind loopt kans om een kind dat pest te worden.
● Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
● Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
● Besteed extra aandacht aan uw kind.
● Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag.
● Maak uw kind duidelijk dat u achter de werkwijze m.b.t. pesten van school staat en er samen met school naar een oplossing wordt gezocht om het pesten te stoppen.
● Kijk wat uw kind nodig heeft aan handvatten om niet opnieuw pestgedrag te vertonen.

Bijlage 5: Signalen

Pesten kan het leven van het slachtoffer helemaal overhoop gooien. Leerlingen die gepest worden, schamen zich vaak en durven er niet goed met anderen over te praten. Zelfs niet met hun ouders. Soms is uit signalen op te maken dat er iets aan de hand is. N.B. Houdt er rekening mee dat onderstaande signalen kunnen ook om andere redenen dan pesten waarneembaar of verklaarbaar zijn.

Mogelijke signalen zijn:

- De leerling heeft angst om naar school te gaan.
- Heeft weinig of geen vrienden.
- Vervalt in vroeger gedrag zoals weer in bed plassen of weer gaan duimen.
- Heeft last van concentratiestoornissen, waardoor de schoolprestaties achteruit gaan.
- Heeft vaak geen eetlust.
- Ineens veel ruzie gaan maken thuis.
- Zomaar en regelmatig huilen om niets.
- De leerling geeft aan last te hebben van buikpijn, hoofdpijn, misselijkheid.
- Hij/zij komt thuis uit school met kapotte kleren en beschadigde spullen.
- Het kind heeft verdacht vaak kneuzingen, verwondingen en blauwe plekken.
- Hij/zij wordt niet uitgenodigd voor feestjes.
- Slaapt onrustig en droomt naar.
- Vraagt of steelt geld van de familie.
- De leerling neemt geen klasgenoten (meer) mee naar huis.
- Heeft een bijnaam, de persoon wordt nooit bij de eigen naam genoemd.
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over die persoon.
- Een klasgenoot telkens weer ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigen.
- Opmerkingen maken over kleding of uiterlijk.
- Isoleren en negeren.
- Na schooltijd opwachten, schoppen of slaan.
- Op weg naar huis pesten (in de taxi).
- Bezittingen afpakken, verstoppen of vernielen.
- Schelden of schreeuwen.
- Digitaal pesten.

Signalen voor de leerkracht:

- De gepeste is vaak betrokken bij samenscholingen of opstootjes in de klas of op het schoolplein.
- De leerling is vaker afwezig; gaat niet graag naar school.
- De leerling zoekt de veiligheid van de leerkracht op.

● Een leerling wordt vaak met een bijnaam aangesproken door klasgenoten.
● Er is een verhoogde kans op psychosomatische klachten (hoofdpijn, buikpijn).
● De schoolresultaten van de leerling gaan plots achteruit.
● De leerling wordt dikwijls als laatste gekozen bij het indelen van groepjes (sportles, groepswerk).
● De leerling isoleert zich van de anderen, soms met één vriend(in).
● De leerling is vaak alleen en buitengesloten tijdens pauzes en tijdens het overblijven.
● De leerling blijft dicht bij de onderwijzer staan tijdens pauzes en tijdens het overblijven.
● Opvallend vaak zijn er spullen kapot of verdwenen bij een leerling.
● Een leerling is vaak betrokken bij vechtpartijtjes, scheldpartijen etc.
● Een leerling is steeds het mikpunt van "grapjes". Pen weggooien, etui overgooien, stoel wegzetten etc.
● De leerling gedraagt zich gestrest, ongelukkig en depressief.
● De leerling gedraagt zich schichtig, schrikt snel, durft iemand niet aan te kijken etc.
● De schoolprestaties gaan langzaam achteruit.
● De sfeer in de klas is niet goed.
● De leerkracht voelt intuïtief aan dat er "iets" niet klopt in de klas en kan er maar niet de vinger achter krijgen wat het is.

Bijlage 6: Handvatten om in gesprek te gaan en te handelen.

Let op dit hoeft letterlijk gevolgd te worden, het zijn slechts handvatten om in gesprek te gaan! Gesprek met de gepeste leerling De gepeste leerling is degene die met de situatie het minst raad weet en heeft behoefte aan begrip voor de situatie en dat hij/zij serieus genomen wordt. Het gesprek is tweeledig: ten eerste informatie inwinnen en ten tweede het gevoel geven dat er iets aan het probleem gedaan wordt en dat er afspraken gemaakt worden. Het gesprek gebeurt onder leiding leerkracht/ assistent. Het is belangrijk om het vertrouwen van het kind te winnen. Beter is het om met algemene vragen te beginnen. (Wat doe je het liefst? Waar ben je goed in? Wat heb je in het weekend gedaan? Ik wil je graag helpen, wil je dat?) Indien nodig worden de ouders geïnformeerd over dit gesprek. Dit moet de leerkracht/ assistent zelf inschatten. Denk bij de vragen uiteraard aan het niveau van de leerling.

Gesprek met de gepeste leerling

- Wat is er gebeurd?
- Heb je 'stop' gezegd?
- Is het al vaker gebeurd?
- Wie waren erbij betrokken?
- Wat zou je graag anders willen zien?
- Hoe zou het de volgende keer voorkomen kunnen worden?
- Wat zou je anders willen doen?
- Wat heb je daarvoor nodig?
- Hoe weet je dat ons gesprek nut heeft gehad?
- Als je je op dit moment een cijfer zou geven tussen 0 en 10 hoe je zou willen zijn. Waarbij 1 het aller slechtste is en 10 het allerbeste. Wat geef je jezelf dan?
- Hoe zou je willen zijn?
- Wat zou er moeten gebeuren om een punt hoger te komen?
- Wat ben jij dan anders gaan doen? Hoe zie ik dat?
- Wie zou je kunnen helpen?
- Wie zijn je vrienden?

Gesprek met de pestende leerling

De pestende leerling weet vaak ook niet hoe het met de situatie moet omgaan. Het gesprek is tweeledig: ten eerste informatie inwinnen en ten tweede het gevoel geven dat er iets aan het probleem gedaan wordt en dat er afspraken gemaakt worden. Het gesprek vindt plaats onder leiding van leerkracht /assistent. Het is ook belangrijk om het vertrouwen van de leerling te winnen. Beter is het om met algemene vragen te beginnen (Wat doe je het liefst? Waar ben je goed in? Wat heb je in het weekend gedaan? Wil je graag dat het weer fijn wordt in de groep, wil je dat?) Indien nodig worden de ouders geïnformeerd over dit gesprek. Dit moet de leerkracht/ assistent zelf inschatten. Denk bij de vragen uiteraard aan het niveau van de leerling.

- Ik wil met je praten omdat je ... hebt gepest, wil je daar iets over vertellen?
- Wat is er gebeurd?

● Is er ‘stop’ tegen je gezegd?
● Is het al vaker gebeurd?
● Wie waren erbij betrokken?
● Zorgen uitspreken...
● Hoe zou je er voor kunnen zorgen dat....zich weer veilig op school/ klas/ speelplaats voelt?
● Wat zou je graag anders willen zien?
● Hoe zou het de volgende keer voorkomen kunnen worden?
● Wat zou je anders willen doen?
● Wat heb je daarvoor nodig?
● Hoe weet je dat ons gesprek nut heeft gehad?
● Hoe kan ik zien dat het goed gaat?
● Wat ben jij dan anders gaan doen?
● Hoe zie ik dat?
● Welke afspraken maken we?
● Wat kan je mij vertellen bij het volgende gesprek?

Gesprek met beide kinderen

Onder begeleiding van leerkracht/ assistent. Het is belangrijk dat de leerlingen naar elkaar luisteren en elkaars standpunt proberen te begrijpen. De kinderen geven duidelijk aan wat ze prettig of niet prettig ervaren en hoe ze het graag willen. Ze maken afspraken om het pestgedrag in het vervolg te voorkomen en komen tot een oplossing te komen die voor iedereen positief is. De gemaakte afspraken worden opgeschreven. Wanneer er meerdere leerlingen worden gepest, worden ze apart door de leerkracht/ assistent gehoord. Indien nodig worden de ouders geïnformeerd over dit gesprek. Dit moet de leerkracht/ assistent zelf inschatten.

● Vertel wat jullie vervelend vonden?
● Vertel eens hoe jullie het graag zou willen?
● Waaraan kan ik dat zien?
● Wat zouden jullie graag anders willen zien?
● Wat zouden jullie anders willen doen?
● Wat hebben jullie daar voor nodig?
● Waaraan kan ik zien dat het goed gaat?
● Wat doen jullie dan?
● Hoe zie ik dat?
● Welke afspraken maken we?
● Wat kunnen jullie mij vertellen bij het volgende gesprek?

Overige leerlingen betrekken bij oplossingen van het pestprobleem De leerkracht voert een gesprek met de groep over pesten in het algemeen. Het is belangrijk dat de volgende punten duidelijk zijn:

● Het probleem bespreekbaar maken.
● Het verschil pesten en plagen uitleggen.
● Eventueel “meelopen” bespreken.
● De regels herhalen zoals ze op school en in de klas gelden. Ook bespreekbaar maken dat de “omstanders”, de gepeste leerling kunnen helpen door ook weg te gaan van de pester.

● De (zwijgende) meerderheid een signaalfunctie heeft (dus niet mag zwijgen).
● Dat je door te zwijgen ook meehelpt aan het pesten.
● Wat zouden we kunnen doen om pesten in onze groep te voorkomen?
Als pesten besproken moet worden, wordt er met de leerlingen gesproken over mogelijke oplossingen waarin ze zelf kunnen bijdragen. De leerlingen krijgen een actieve rol. We herhalen nog een keer dat het melden van pesten “geen klikken” is.
● Wat zouden we kunnen doen om ...(gepeste) er weer bij te laten horen.
● .....voelt zich de laatste tijd niet meer zo prettig/ ongelukkig op school.
● We willen toch dat iedereen zich bij ons op school gelukkig voelt, toch?
● Jullie kennen....het best, heeft iemand een idee dat jullie de komende week zouden kunnen doen waardoor... zich weer een beetje fijner voelt bij ons op school?
● Dat zijn echt goede ideeën. We komen... weer even bij elkaar om te kijken hoe het gelukt is, oké?
Ouders inlichten Om de ouders duidelijke informatie te geven is het goed dat de leerkracht al met de leerling gesproken heeft. Na het gesprek neemt de leerkracht contact op met de ouders en licht ze in over de situatie.
● Dat de leerling gepest wordt.
● Dat er met de gepeste leerling gesproken is.
● Welke afspraken er gemaakt zijn.
● Welke stappen volgen.
● Dat aan het eind van de procedure weer contact met de ouders wordt opgenomen.

Hulp aan de gepeste leerling Een aangepast plan
● Sterke kanten benadrukken.
● In overleg met ouders hulp inschakelen.
● Begeleid gesprek met ouders van leerling en ouders van pestende leerling.
● Andere manieren om je op te stellen leren.
● Let er op om de leerling niet te veel in een uitzonderingspositie te plaatsen.
● Het gevoel van veiligheid moet hersteld worden.

Hulp aan de leerling dat pest Een aangepast plan
● Nagaan wat de reden is; er zit vaak meer achter pestgedrag.
● Laten zien wat de positieve kanten zijn van de gepeste leerling.
● In overleg met ouders hulp inschakelen.
● Begeleid gesprek met ouders van leerling en ouders van pestende leerling.
● In overleg met ouders hulp inschakelen.
● Uitvoeren van opgestelde maatregelen.
Extra ondersteuning Wanneer de leerkracht/ assistent, leerlingen en ouders niet komen tot een oplossing, wordt er overleg gepleegd met de orthopedagoog/vertrouwenspersoon/pestcoördinator/CVB/ maatschappelijk werk/ arts of een ander persoon. Er kan dan een andere aanpak gekozen worden. Een ander plan. De leerkracht/ assistent biedt altijd hulp aan de gepeste leerling en begeleidt de leerling dat pest met hulp van deskundigen.